

Tikun Leil Shavuot

1. Dr. Mor Altshuler

"Tikkun Leil Shavuot of R. Joseph Karo and the Epistle of Solomon ha-Levi Elkabetz"
From a lecture delivered at the 40th annual Conference of the Association for Jewish Studies
Washington D.C., 22 December, 2008

Shlomo Alkabetz wrote a detailed epistle (Iggeret), describing the events. He begins with the decision to stay awake: "Know that we agreed, the Pious and I, his humble servant, with the companions, חברים to abstain from sleep on the eve of Shavuot." Starting three days before the holiday, they immersed themselves in the Mikveh (ritual bath) and purified themselves, just like the children of Israel before Mount Sinai.

Thus, on the eve of Shavuot, they gathered and started to learn. They followed the Zoharic curriculum and studied selections from the Bible (written Torah), the Mishnah (oral Torah), and esoteric texts על דרך האמת probably the Zohar. The selected texts were about the creation of the world, the revelation on Mt. Sinai and the account of how Ezra and Nehemia returned to Jerusalem to rebuild the Temple. The contents of these texts formed a triangle – creation, revelation and redemption – symbolizing Jewish chronology from exile to redemption.

Materializing the Midrashic description of the giving of the Torah, Elkabetz writes that the group studied Torah with singing so wondrous that the angels fell silent and an invisible wall of fire encircled them. Then, at midnight, "we heard a voice speaking out of the mouth of the Pious. It was a loud voice with letters clearly enunciated. It was an exceedingly pleasant voice, becoming increasingly strong. We all fell upon our faces and none of us had any spirit left in him." It was the voice of the Torah, the celestial bride...

2. כתר שם טוב, כרך ד', עמוד י"א

מה טעם למנהג א"י וסת"מ בליל שבועות להיות נעורים כל הלילה ועוסקים בספר דברים ובלמודים שונים, ובלונדון ואמ"ד והאשכנזים נוהגים כן איזה יחידי סגולה וגומרים הלמוד בחצי הלילה

מנהג זה נתיסד מימי האר"י ז"ל על פי דברי הזוהר כאשר אפשר להלן, וחכמי הקבלה עשו הכנות רבות בליל זה לכבוד קבלה התורה, וכיון שהתורה היא בבחינת כלה כמ"ש במ"ר (במדבר פי"ב על הפסוק ויתן אל משה ככלותו) ביום כלות משה להקים את המשכן כלת כתיב כיומא דעלת דלתא לגננא ע"כ, ותורה היא בבחינת נקבה דכתיב תורה ה' תמימה משיבת נפש (תהלים יט"ח) וישראל הם בבחינת חתן וז"ל הזוהר והתיקונים (זוהר פ' אמור דצ"ח, ובתקונים תיקון ד') וכל שהוא מבני מיהמנותא ומבני היכלא דמלכא צריך לעסוק כל הלילה במיני קריאות לקשט הכלה בתכשיטיה להכניסה לחופה למחרת היום הבא. וע"ד חסידא קדמאה לא הוּו נימי בהאי לילא והוּו לעאן באורייתא ואמרי ניתי לאחסנא ירותא קדישא לן ולבנן בתרין עלמין וגו' ע"ש. ועיין בהקדמת הזוהר (בח"א ד"ח) ועי' בס' שער הכוונות (דף פ"ט, ועי' בס' סדר היום) שכתב במנהג זה, ושם סדר סדר הלימוד שנהגו בליל שבועות, וממנו המדפיסים העתיקהו וחבר ספר הנקרא קריאי מועד; וכלול בו עוד שני תיקונים, תיקון ליל הו"ר, ותיקון לליל שביעי של פסח ובו ליקוטים שונים מהתנ"ך וגמרא וזוהר וגו'.

3. רמב"ם הל' יו"ט ו:יט

אע"פ שאכילה ושתייה במועדות בכלל מצות עשה, לא יהיה אוכל ושותה כל היום כולו, אלא כך היא הדת, בבקר משכימין כל העם לבתי כנסיות ולבתי ל מדרשות ומתפללין וקורין בתורה בענין היום וחוזרין לבתיהם ואוכלין, והולכין לבתי מדרשות קורין ושונים עד חצי היום, ואחר חצי היום מתפללין תפלת המנחה וחוזרין לבתיהן לאכול ולשתות שאר היום עד הלילה.

4. כתר שם טוב, כרד ד', עמוד י"א - י"ב

טעם שבאלו ארצות נהגו להשלים הלמוד בחצי הלילה, משום שקשה להם להיות נעורים כל הלילה, ולעמוד לתפילה בהשכמה, ובפרט שתפילת יום הושענה רבא ארוכה מארש עם ז' הקפות ואמירת הסליחות וההושענות, וכ"ז א"א לאומרם בישוב הדעת ובכוונת הלב. וזכרוני מזה כ"ה שנה כשהייתי מכהן פאר בעוב"י מצרים הנקראת אל קאהרא בתור דיין דמתא, תחת רשות הגאון המונח מורי ורבי הרב אהרון בן שמעון שהיא ראש העדה. היינו מוזמנים בבית השר יוסף מוצרי ביי נ"ע לבלות הלילה הזה בביה"כ שבביתו. ובעלות השחר הש"ץ היה מתחיל להתפלל, וכלנו כאחד היינו מתנמנמים בשעת התפלה והיו זה מעורר לזה, וזל"ז, ואחרי עבור רגעים אחדים היינו חוזרים ומתנמנמים עוד הפעם, ולא היה לנו האפשרות להתפלל אפי' בביטוי שפתים רק קול הש"ץ היינו שומעים, כקול היוצא מתחת לארץ, ובודאי שכל מי שאחזז במנהג זה א"א לו בשום אופן שבעולם להתפלל בישוב הדעת.

אשר על כן נראה בעיני שמנהג אלו ארצות שגומרים הלימוד בחצי הלילה ואח"כ הולכים לביתם וערבה שנתם שנת העובד. יקומו בבוקר כבריה חדשה והולכים לביה"כ להתפלל בשמחה ובטוב לבב. ועי' להבאה"ט (שם פק"ז) שמי שלא ישן בלילה הזה וגו' מובטח שישלים שנתו וגו'.

5. יחזה דעת ג:לב

וידוע המעשה של הרה"ג גאון הדרשנים רבי יעבץ קרנץ זצ"ל, המגיד מדובנא, שהיה בחג השבועות בבית המדרש של הגר"א מוילנא, והגר"א היה לומד התיקון של ליל חג השבועות, והמגיד מדובנא למד תלמוד, ושאל אותו הגר"א, מדוע אין הוא לומד התיקון כנהוג, והשיב כדרכו בקודש על פי משל, אברך אחד לאחר חתונתו היה יושב ובטל, שאל אותו חותנו מדוע אינך עוסק במסחר, השיב האברך איני יודע איך לעסוק במסחר, אמר לו חותנו, לך נא לשוק והסתכל במעשה הסוחרים, וכאשר הם עושים תעשה. הלך וראה שהסוחרים תולים בחלון הראוה דוגמאות של הסחורות שלהם מינים ממינים שונים, כדי שעל פי הדוגמאות יוכלו הלקוחות לבחור את הסחורה הדרושה להם. מה עשה הלך ושכר לו חנות וקנה לו קצת דוגמאות ותלה אותן בחלון הראוה, והחנות ריקה מכל סחורה, כשנודע לחותנו התחיל לשחק עליו, לאמר, לסוחרים האלה יש סחורות רבות בכמות הנדרשת ללקוחות, והדוגמאות הם רק כדי לבחור את הסחורה שמוצאת חן בעיניהם, ואילו אתה שהחנות שלך ריקה מכל וכל, בשביל מה לך הדוגמאות, הנמשל, מורי ורבי הגאון מוילנא מלא ברכת ה' בתורה בנביאים ובכתובים בתלמוד ובמדרשים, אוצר נחמד ושמן, והערב עוסק רק בקטעי הפסוקים והמאמרים הנכללים בתיקון של ליל חג השבועות, והם הדוגמאות של כל מין ומין אשר צבר ברוב שקידתו והכמתו כיד ה' הטובה עליו, ואילו אדם כמוני שלא קרא ולא שנה ולא למד כלום בכל השנה, ובביתי אין לחם ושמלה, אם אקרא את התיקון, ישימוני ללעג וקלס, הואיל והמחסן שלי ריק לגמרי מכל סחורה, ולרש אין כל. לפיכך אני יושב ולומד כאשר תשיג ידי יד כהה. (שיח שרפי קודש חלק ג' סימן תמ"ז).